



**PER COMENÇAR A FER JUSTÍCIA**

## Cap Vermell

gener 1995

Nº 160

.....

Obra Cultural Balear

**Capdepera**

**Cala Rajada**

Hem fet aquest número:

Joan Rai

Pep Terrassa

Jaume Fuster

Paco Galian

Sebastià Ferrer

Joan Espiritusanto

Miquel Ferragut

Llucià Sirer

Isidor Rodríguez

Andreu Genovart

Toni Melis

Miquel Lliteres

Joan Pujadas

Joan Lull

.....

Depòsit legal 1197/80

Imprimeix:

Tirrena (Manacor)

*Cap Vermell no es fa responsable dels articles firmats pels seus col·laboradors.*

*Així mateix s'ofereixen aquestes planes a tots els que hi vulguin expressar la seva opinió.*

## Cap Vermell

Apartat de correus 69

Capdepera



# PORTALET

*L'any 1994 se n'ha anat, deixant un cert regust amarg. A nivell estatal, quedarà a la memòria com l'any de la proliferació dels casos de corrupció, una pràctica política basada en la confrontació, una certa crispació social motivada per la manca de perspectives i una campanya contra la nostra llengua des dels mitjans informatius més crítics i reaccionaris de la capital de l'Estat (punt culminant de la qual en fou la declaració de la Reial Acadèmia Espanyola de la Llengua).*

*A Mallorca, seguim en els llimbs de la bonança econòmica i turística.*

*Però els nostres problemes, per grans que ens semblin, no han estat res en comparació amb els que han convulsionat altres parts del món. Aquest any ha suposat un estancament d'alguns conflictes internacionals (Bòsnia, Afganistà, Somàlia...) i l'esclat de la catàstrofe de Ruanda-Burundi, que sacsa les nostres consciències davant la magnitud de la tragèdia. A l'Àfrica Central s'ha demostrat que la capacitat humana per a la destrucció no té límits, només necessita odi i uns simples garrots i matxets per provocar un genocidi.*

*Davant aquest cas, com a Bòsnia l'any anterior, la població civil ha sabut reaccionar. Espanya ha estat, és, l'Estat on més recursos humans i materials s'han mobilitzat per ajudar als refugiats (només pel cas de Ruanda es parla d'una xifra de més de tres mil milions de pessetes), i el nostre poble no ha està aliè a aquesta mobilització. A Mallorca, els esforços i els recursos han estat coordinats per "Taula per Ruanda", fugint del protagonisme particular de les distintes organitzacions d'ajuda que existeixen.*

*A Capdepera també s'organitzaren distints actes i manifestacions (concerts, campanyes a les escoles, un "mercadillo"...) que aconseguiren una recaptació més que satisfactòria. Fou la nostra resposta una més entre d'altres.*

*En aquest marc i des de la perspectiva d'una regió amb notable benestar material, creim convenient reclamar un cop més que es destini una part dels nostres recursos cap als països del Tercer Món, d'una forma regular, eficient i per a la financiació de programes concrets de desenvolupament. Seria interessant que en els pressuposts municipals s'hi afiançàs una partida amb l'epígraf "Fons Municipal de Cooperació Internacional".*

*Tanmateix, els problemes no s'acaben mai, i quan n'acaba un... noves Txetxènies brollen per tot arreu.*

## Plaça des Sitjar

### Trobada de corals

Dia 18 de desembre, festa de l'Esperança, Capdepera fou una de les tres seus de la XXIV Trobada "Els Cors de Mallorca canten Nadal". Intervengueren: Coral Sant Julià, de Campos; Mont-Lliri, de Montuiri; Coral de Felanitx; Orfeó Castelletx, d'Algaida; Coral de Son Servera; Cor de cambra Ars Antiqua; i l'amfitriona, Coral S'Alzinar.

Després de la interpretació de dues nades per cada una de les agrupacions participants, tengué lloc el cant conjunt d'"Aclarida" i "Un roseret eixia", acabant la trobada amb l'"Adeste Fideles", en el que hi participà tot el públic.



### Festes de l'Esperança

Les festes de la Patrona de Capdepera es van afiançant, d'any en any, amb un programa cada cop més consolidat i més extens. Això sí, sense perdre la seva identitat secular.



Els actes, tots ells molt concorreguts, abastaren des dels estrictament religiosos (Completes, Ofici amb el sermó de la boira, processó) fins als de caràcter lúdic (ginkama, torrada, ball de bot, tomeig de ping-pong...). Hi destacam la presentació de l'últim llibre de poemes de Pere Orpí, "Simfonia en blau major".

### Cala Mesquida

S'ha aprovat la dotació de dues noves fases en la millora del camí de Cala Mesquida, amb un pressupost de 12 milions per a la primera i 10 per a la segona. Les obres inclouen la modificació del traçat i el reasfaltat de tota la via. El proper estiu, ja ho sabeu, tndrem Cala Mesquida més a prop.

### Reis

La tradicional venguda dels Reis Màgics d'Orient al nostre poble, tampoc enguany no faltà a la seva cita. Primer en el moll de Cala Rajada, on foren rebuts per un públic molt nombrós, i després a l'Ajuntament, igualment esperats per grans i petits. En el desembarcament poguérem adonar-nos, enguany sí, de que els Reis no vénen de buit, ja que ens oferiren un vistós desembarcament de paquets que tots poguérem veure.

El problema fou l'endemà, a l'hora de repartir els regals. Una pluja insistent, que no mancaria al llarg de tot el dia, posà a prova la resistència física dels màgics personatges. Demostraren que són realment màgics i ho resisteixen tot. Gràcies els sien dades.



### Impressora

Dins el procés de modernització del nostre procés de realització, que procuram anar millorant d'any en any, aquesta vegada els Reis ens han duit una impressora tipus làsser, amb la qual "Cap Vermell" espera arribar als cims de perfecció tècnica que sens dubte els nostres lectors esperen i es mereixen.

## El Mirall

El darrer número de la revista "El Mirall" publica una extensa entrevista amb el pintor local Colau Vives. A més, la portada reproduceix un quadre seu a tot color.

## Capdepera Ràdio

A finals de desembre tengué lloc la Segona Setmana Cultural de Capdepera Ràdio, durant la qual es dugueren a terme una sèrie d'actes, dels quals en destacam la primera vetlada de nadalés, retrasmesa en directe i la segona ginkama radiofònica. Com l'any anterior, es posaren a la venda uns abonaments per mitjà dels quals es podia accedir a invitacions o descomptes dels nombrosos establiments col.laboradors, així com a distints sortejos.

## Música

Els alumnes de l'Escola de Música realitzaren una cantada de nadalés a l'església de Capdepera, el dia 23 de desembre. Com sol succeir, un nombrós públic hi assistí i xalà amb l'actuació dels nins.

En el decurs de la festa-cloenda de la Setmana Cultural de Capdepera Ràdio es presentà al públic un nou conjunt musical, sense nom, de pop-rock. En Biel "Barona", na Maria Antònia Gomis, en Til i el seu germà, entre d'altres, es troben darrera la moguda.

Per altra banda, el grup "S.D.A." s'ha mogut pels ambients del rock radical del País Basc, fent contactes amb diversos estudis discogràfics. Tot es pot materialitzar amb la participació en un disc col.lectiu i la ferma possibilitat de gravar un disc en solitari. De moment, els pogueren escoltar per Ràdio Nacional d'Espanya.

## Biblioteca

La Biblioteca propietat de "la Caixa", situada al carrer Lluna, ha estat cedida a l'Ajuntament, després de negociar les condicions amb què es feia aquesta donació.

Així, l'Ajuntament assumeix completament aquest servei públic i es compromet a trobar-li una ubicació definitiva, carregant-se amb les despeses que suposa. Per la seva banda, "la Caixa" aportarà una ajuda econòmica per l'adequació del nou local i tot el seu fons bibliogràfic, a més, sembla que es compromet a dur a Capdepera algunes activitats culturals i exposicions itinerants.

## Hotels

Dos vells i emblemàtics establiments hotelers de Cala Rajada, el "Serrano" i el "Cortijo", estan passant a millor vida. Un i altre són víctimes del pas del temps i de les pales mecàniques. La finalitat d'aquests enderrocaments són diferents: ens han comentat que sobre el solar del "Serrano" s'hi aixecarà un nou hotel de cinc estrelles, mentre que en el lloc del "Cortijo" s'hi preveuen establiments comercials i apartaments.



En aquests dos punts concrets, canviarà molt la fesomia urbana, especialment a la placeta de Son Moll, donant pas, esperam, a uns nous edificis més d'acord amb els temps actuals i respectuosos amb el paisatge urbà de Cala Rajada.

## Oficina Municipal

En declaracions a la premsa, el Batle de Capdepera ha manifestat la seva intenció de obrir una oficina municipal a Cala Rajada, a la que s'hi trobarien tots els serveis administratius, amb l'excepció dels permisos d'obres. El que no va dir és on s'ubicarà.

## Joan Rai

El pintor, escriptor (fundador i membre de "Cap



Finalment, el passat dia 8 d'aquest mes de gener, la Banda de Música oferí el concert anunciat en el seu programa anual. Sota la direcció de J.J.Esteve, ens deleitaren amb una actuació on Strauss en fou el principal protagonista, molt dins la línia dels concerts que per aquestes dates s'ofereixen arreu del món.

Vermell") i director teatral de Capdepera, Joan Nebot "Rai", patí una dolència respiratòria a finals de desembre, degut a la qual va estar ingressat a una clínica de Ciutat. Ara es troba convalescent i en plena recuperació, cosa que li desitjam que es produeixi el més aviat possible. La malaltia, pel que sabem, de moment ha suposat la suspensió de l'estrena de la darrera obra que ha vengut assajant "Es Mussol".

## Sahara

La crida feta sol·licitant aliments per pal·liar els efectes de les inundacions als campaments saharauis rebé la resposta de molta gent, i a l'escola de Capdepera s'arreglaren una gran quantitat de sucre, arròs i llaunes de tonyina i sardines. El dia 10 de gener la caravana de l'Estat espanyol arribà als seus destinataris, amb cinc-centes tones d'aliments.

## Clots

Als carrers i camins de Capdepera i Cala Rajada surten cada hivern, provocats per la pluja. No, no són els esclatassang -enguany més aviat escassos - són els clots i bassiots que periòdicament compareixen. Alguns són considerables i necessiten ma de metge, seria precís no esperar a l'inici de temporada turística per adobar-los.

## Breus

- Si la CAIB dedicàs el 0'7% del seu pressupost al Tercer Món, això suposaria una aportació de 357 milions de pessetes, i si ho fes el nostre Ajuntament, aportaria 4.718.441 pessetes.

-L'any 1995 s'ha estrenat amb fortes ventades, produint alguns petits incidents, com caigudes de teules, contenidors trabucats i brancam arrabassats. La mar també ha estat moguda amb grans ones.

- Els ajuntaments de les Balears són els que exerciren una major pressió fiscal de tot l'Estat espanyol durant 1994. La mitja nacional es situa a un índex de 46'57, mentre a les Mallorca aquest índex arriba a 53'51.

*Aquest número de Cap Vermell, ha sortit al carrer amb un cert retràs. La causa ha estat l'edició del suplement que conté les narracions curtes guardonades al segon concurs de narrativa "Festes de Sant Roc i Sant Bartomeu".*

El programa "*Un hivern a Mallorca*" oferirà durant gener i febrer a les 17 hores a l'Església de Cala Rajada, els següents concerts:

**Dissabte, 14 de Gener**  
**Carina Mora, soprano i**  
**Xavier Carbonell, cémbalo.**

**Dissabte, 28 de Gener**  
**Banda Municipal de Música**  
**de Capdepera.**

**Dissabte, 4 de Febrer**  
**Quartet MARBURG**  
**Trio de cordes i oboè**

**Dissabte, 18 de Febrer**  
**Reggi i Joseph Hala**  
**violí i piano**

**Dissabte, 4 de Març**  
**Concierto Barroco**

**Dissabte, 18 de Març**  
**Isabel Morey i Sybille Penkert**  
**violí i piano**

**Dissabte, 15 de Abril**  
**Coral STUDIUM**



## Racó dels majors

NOTÍCIES DE L'ASSOCIACIÓ

Mentalitzem-nos:

En aquest mes de febrer celebrarem l'ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA, tal i com estableixen els Estatuts.

És de gran importància que tots els associats assistiguem i prenguem part en el debat de cada punt de l'Ordre del Dia. No ens hem de mostrar complaents amb el que hem fet. Es poden, i es deuen, fer més activitats.

Per desgràcia, la col·laboració sol·licitada als associats perquè prenguessin part a alguna comissió, ha estat nul·la.

A què es deu aquesta desídia?

Tenim l'OBLIGACIÓ d'assistir a les ASSEMBLEES, és necessari conèixer veritablement quins associats necessiten ocupar una plaça en el Menjador Social o a una Residència.

Per posar algunes coses en marxa, és imprescindible conèixer prèviament les necessitats actuals o les d'un futur pròxim. Com podeu comprendre, l'Assemblea és el lloc i el moment oportú per tractar aquests i d'altres temes que es poden presentar pels associats.

Vull PREGAR a tots els companys que aquests dies pensem, cada un de nosaltres, en allò que necessitem i en el que l'Associació pot fer per a tots nosaltres.

Si ens arronsam d'esoatles no hi haurà solucions per a res i l'Associació perdrà tota la seva eficàcia.

Atentament,

JOSÉ TESOURO VALLEJO

### Il·lusió d'un associat per a l'any 1995

Amb el degut respecte, però amb molta il·lusió, es dirigeix a l'Ajuntament/Regidoria d'Assumptes Socials/Patronat de Turisme i empreses en general.

Els majors tenim grans necessitats, per a millorar tant com sigui possible el nostre entorn - "llar dels Padrins" - i és per això que sol·licit la col·laboració, per veure si és possible entre tots realitzar les meves il·lusions:

- Seria molt desitjable que la revista "Cap Vermell" arribàs a tots els majors del municipi (ens fa falta comunicació entre nosaltres).

- Veure en funcionament la cuina i el menjador social.

- Tancar el recinte, netejar la zona i instal·lar alguns bancs.

- Ampliar el saló i, si no fos possible, pavimentar la terrassa (actualment és de terra).

- Fer una revisió mèdica i fitxa de l'estat de salut dels majors. "Més val prevenir que curar".

- Preparar menús especials i xerrades informatives per als diabètics i d'altres malalts.

- Veure reposades les rajoles de les sales de serveis.

I per últim, demanar al Senyor que em concedeixi la gràcia de poder fer, en el mes de desembre de 1995, balanç de les il·lusions assolides.

Ho aconseguiré tot o només una part, don per endavant les més sinceres gràcies.

**José Tesouro Vallejo**

Vocal de Relacions Públiques  
Associació "Sol Naixent"

## Homenatge a la Vellesa

El diumenge, 27 de novembre, foren homenatjats els majors de 85 anys, acompanyats per un nodrit grup de socis, en el local social de l'associació "Sol Naixent".

Amb la presència dels degans, Isabel Dalmau "Mondoia"

i Andreu Nadal, juntament amb Pere Terrassa, Maria Gili, Bartomeu Bauçà, Bàrbara Flaquer i Catalina Piris, fou servit un berenar lleuger (xocolata amb llet i pastes) i se'ls oferí un senzill obsequi, amb caramels i flors inclosos.

Després d'unes fotografies per al record, el president Miquel Ferrer els agraf la seva presència i el bon exemple de vida.

Aquest acte fou proposat per la comissió de Relacions Públiques i aprovat per la Junta Directiva.

Amb música de fons i somriures generals, finalitzà aquest simpàtic i entranyable acte. Un acte molt senzill però, també, molt emotiu, que assolí els objectius pretesos.

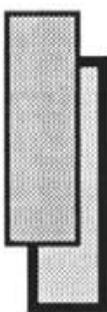
Molts d'anys!

**J. Pujadas**



*El president, Miquel Ferrer, amb els promotors Joan Pujadas i José Tesouro, junt als homenatjats.*

## BREUS IDEES SOBRE EL SIGNIFICAT DE L'ESTAT DE DRET



Les conseqüències que afecten les administracions públiques derivades de l'Estat de Dret, es poden detallar en tres principis:

- \* El principi de legalitat.
- \* El principi de tutela judicial.
- \* El principi de garantia patrimonial.

Quant al principi de legalitat, la Constitució Espanyola de 1978 repeteix aquest principi en els articles 1, 9.3, 97 i 103.1.

L'administració està sotmesa al principi de legalitat. Sobre això cal distingir dos models de sotmetiment:

- El principi de vinculació positiva. És el que segueixen els revolucionaris francesos quan derrocaren el poder absolut dels monarques i el traslladaren la sobirania nacional al poble.

Aquest principi també és seguit per les constitucions actuals dels països del nostre entorn.

El fonament principal d'aquest principi és que l'Administració pot fer només el que la llei li permet.

- El principi de vinculació negativa. Aquest principi consisteix en què l'Administració pot fer tot el que la llei no prohibeix. És a dir, per silenci de la llei l'Administració pot fer.

En la Constitució de 1978 el significat del principi de legalitat es fonamenta sobre:

1er.- L'article 103 de la Constitució assenyala el sotmetiment ple a la llei i el dret. Aquest sotmetiment significa que tota l'actuació de l'Administració està subjecta a l'ordenament jurídic i, a més, significa també que no hi ha espais exempts de l'acció administrativa des del punt de vista jurídic. Tot es controlable pels tribunals, no hi ha espais en què els drets no hi hagin entrat.

2on.- El principi que pareix que juga, tenint en compte el que assenyala la Constitució vigent, és la vinculació positiva. L'Administració (ens locals, comunitats autònomes, estat central) necessita una llei per a actuar, per a atorgar una potestat, bé sigui sancionadora o de qualsevol altre classe. És per això que sembla estar més a prop de la vinculació positiva que de la negativa. Tot això es desprèn de l'Article 53.1 de la Constitució, quan diu: "Els drets i llibertats...vinculen a tots els poders públics. Només per llei que, en tot cas, haurà de respectar el seu contingut essencial, podrà regular-se l'exercici de tals drets i llibertats..."

Aquests drets i llibertats seran tant els fonamentals com els no fonamentals.

Hi ha determinats casos en què el principi de legalitat es flexibilitza, encara que sigui un principi fonamental, i és funcional en tota l'activitat.

L'Administració presta serveis o béns als ciutadans. Quan és una actuació favorable, el principi de legalitat es flexibilitza, perquè en aquests casos el que l'ordenament vol és que

l'Administració sigui eficaç.

El principi de tutela judicial: Els ciutadans tenen, entre d'altres, un dret molt important: ser tutelats judicialment per jutges i tribunals, davant possible abusos de l'Administració.

Si la llei vincula a l'Administració deu establir-se qualche sistema de control de l'Administració. El principal mecanisme de control és el jurídic, la tutela judicial, amb un control exercit per jutges independents, inamovibles i sotmesos a l'imperi de la llei.

Allà poden acudir els ciutadans sol·licitant el respecte normatiu i demanant la defensa dels seus drets.

Aquí hi cap assenyalar l'article 106.1 de la constitució quan diu: "tota l'activitat administrativa és controlable pel poder judicial". Per tant, controlen l'administració els tribunals contenciós-administratius.

Sempre la part demandada és l'Administració. El particular és sempre el demandant, és el que ataca.

L'article 24 de la Constitució indica el dret de la tutela judicial efectiva. Aquest article s'aplica davant l'Administració, front a qualsevol actuació d'aquesta. És un dret fonamental i, per tant, protegit per l'emparrament constitucional.

El principi de garantia patrimonial el vaig exposar en un anterior treball publicat a "Cap Vermell", per tant, i per no ésser reiteratiu em limito a enunciar-lo sense desenvolupar-lo.

Joan Llull

## La Sala

Dia 7 de desembre es celebrà una sessió extraordinària de l'Ajuntament en Ple en què es tractaren els següents punts, entre d'altres:

a) Pòlissa de crèdit. Previ estudi de l'expedient relatiu a la sol·licitud de crèdit de tresoreria emès per la Secretaria i la Intervenció, el Batle proposa sol·licitar i subscriure l'operació de tresoreria amb "la Caixa", per un valor de 123 milions de pessetes. S'aprovà per set vots a favor i tres abstencions (UCAP i PP).

b) S'acordà el nomenament de Jeroni Alzina com a representant en els Consells Escolars del Municipi, per nou vots a favor i un en contra (Pere Nadal).

c) Conveni amb "la Caixa" relatiu a la cessió de la biblioteca. El Ple acordà per unanimitat aprovar el conveni de cessió de la biblioteca de "la Caixa", situada en el carrer Lluna, a favor de l'Ajuntament i autoritzà el Batle per a la signatura de tota la documentació necessària per a l'execució de l'acord.

Prèviament s'examinaren els informes de Secretaria i Intervenció, on s'inclouen les previsibles despeses que suposarà l'assumció d'aquest servei.

d) Conveni sobre recollida selectiva de residus sòlids urbans (RSU) amb el C.I.M. També per unanimitat s'acordà aprovar el conveni amb el Consell, que permetrà la retirada de residus reciclables que fins ara es feia de forma experimental en el nostre municipi, així com la creació i posada en marxa dels "Punts Verds".

## COMUNICAT DE PREMSA

La Junta local del PP a Capdepera ratificà en la seva darrera reunió el nomenament de Joan Lull Massanet com a candidat a la batllia per a les properes eleccions municipals de 1995.

Al mateix temps, es constituí un comitè electoral integrat pel propi Joan Lull, Magdalena Maldonado, Maria Orpí, Gabriel Flaquer i Joan Flaquer, entre d'altres. La seva principal funció, a més de completar la candidatura municipal, serà la de confeccionar el programa electoral amb el qual es presentaran als comicis de maig de 1995; els punts més destacats del qual seran l'ordenament de les finances municipals, la dotació de serveis sanitaris, i d'assistència social al municipi, l'urgent actuació en les infraestructures i serveis esportius de la localitat i la recuperació del temps perdut que, segons els populars, han estat aquest quatre anys de govern socialista a Capdepera i Cala Rajada.

Capdepera  
10 de gener de 1995



### EN COS DE CAMISA

Després de la disbauxa de les festes s'imposa la reflexió: Quina quantitat extra de clombuterol estau dispostos a admetre heu ingerit aquests dies passats?

## El temps , el nostre temps.

*Per Joan Espiritusanto.*

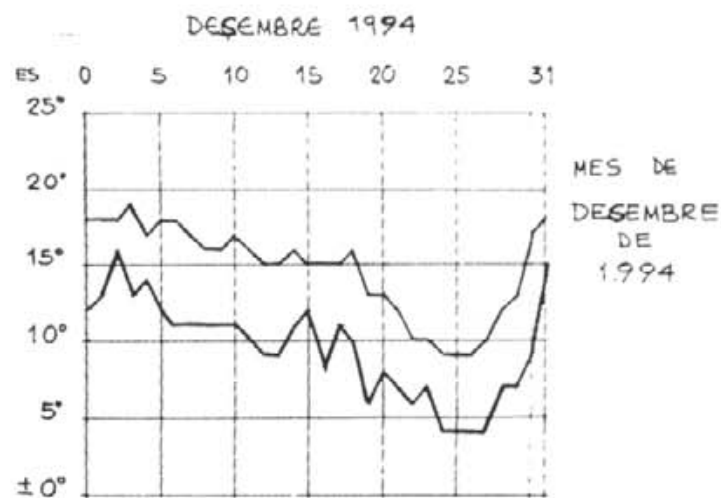
Com tots sabeu el desembre és el darrer mes de l'any, però en el calendari romà de Romulo era el que ocupava el lloc desè, i d'aquí el seu nom, no com ara que és el dotzè.

En un principi tenia una duració de 30 dies, més tard Numa Pompilio el reduí a 29, per passar a 31 que és que té actualment, després de la reforma de Julius Cèsar.

Es representa amb escenes pròpies de les matances malgrat que, a Mallorca, aquestes tasques ja eren usuals dins el novembre quan ja no teníem tantes mosques. En aquest entra ja l'hivern, exactament el dia 22 a les dues hores i vint-i-tres minuts. Els dies són curts i ens arriben masses d'aire fred. Els dies s'acursen 13 minuts, essent entre l'Esperança i Nadal els dies més curts de l'any.

No ha estat un mes humit per a nosaltres, amb 5 dies de pluja i dos dels quals (dies 6 i 18) amb precipitacions inapreciables; els altres tres amb aquestes precipitacions: dia 7 amb 3 l/m<sup>2</sup>, dia 19 amb 18 l/m<sup>2</sup> i dia 21 amb 0,3 l/m<sup>2</sup>. Com veis la pluja més important del mes correspon al dia 19 amb 18 l/m<sup>2</sup>, plovent tot el dia. La nit de dia 7 quedà enregistrada com a tempesta. Els vents bufaren, durant els dies de pluja, de Gregal per passar dia 21 a Tramuntana.

El mes ha resultat molt semblant al desembre de l'any passat. Les temperatures començaren suaus al principi del mes per anar devallant segons s'acostava l'hivern, tornant a recuperar-se a final de mes.



La màxima temperatura la tenguem el dia 3 amb 19 graus i la mínima de les màximes el dia de Nadal amb 9 graus. En quant a les mínimes, el dia 2 tinguem la màxima de les mínimes amb 16 graus i la mínima els quatre dies al voltant de Nadal amb 4 graus, es a dir molt de fred.



## El Golea

Capdepera, l'any 1931,  
 ara jo vull recordar.  
 El Golea va fer ull  
 a la vorera de mar,  
 dins el llamp va embarrancar  
 aquest vaixell-correu francès,  
 vaixell magnífic i formós  
 que contra les penyes donà;  
 el rumb va desviar  
 per causa d'un temps boirós.  
 Quan va estar embarrancat  
 tota la gent s'assustà,  
 la sirena fort cridava  
 auxili va demanar.  
 El varen auxiliar  
 força de carabiners,  
 guardians i carboners  
 que el varen presenciar,  
 i així pogueren salvar  
 aquells pobres mariners.  
 Tan pintoresc accident  
 es féu digne d'admirar,  
 da motiu de davallar  
 de tota Mallorca gent.  
 Inútils els salvaments  
 que vint-i-un dia esperà.

La gent anava i venia  
 amb un endarrer afanós  
 convertí un punt escabrós  
 amb una gran rumoria;  
 feien treballs cada dia  
 brissos i remolcadors.  
 Ses forces que anaven fent  
 sempre resultaren vanes,  
 li féu rompre les amarres  
 un dia de mar imponent.  
 Per instants anà perdent  
 les seves formes galanes.  
 Des dia que embarrancà,  
 a les hores que finia,  
 qual malalt a l'agonia  
 sempre ben guardat va estar;  
 S'avió hasta en passà  
 i tascava cada dia.  
 Carreu de Marsella a Alger  
 feia en tota gallardia  
 amb orgull i galania un altre mai li pogué  
 i dins el llamp de Son Jaumell  
 perdé la seva sobirania.

Colau Maiol.

## Estudiar i aprendre

No podria recordar la persona que ho digué, no importa; el cas és que la frase em va quedar clavada dedins: "no és lo mateix estudiar que aprendre". Saps que en té de raó, vaig pensar, perquè hi ha al.lots que estudien, "empollen" però no retenen, no aprenen i quan han passat l'examen s'obliden amb facilitat d'allò que han "après"

N'hi ha que estudien per tenir bones notes i ho aconsegueixen, però no aprenen de cara a la vida i aleshores els estudis de poc els serveixen; saben moltes coses però no han après a aplicar-les a la realitat de cada dia.

Hi ha gent que estudia i aprèn. Aprèn a mirar la vida amb ulls nets, aprèn a respectar els altres, aprèn que no tota la saviesa d'aquest món està inclosa en els llibres...

Hi ha persones que no han estudiat mai o ben poc, però han après molt perquè han anat per la vida amb els ulls ben oberts, atents a la realitat que els envolta i han après a observar i escoltar, a sospesar els petits o grans esdeveniments amb els que s'han creuat pel camí, a tenir seny...

Seria bo que els que tenim l'Esperit de Jesús infós en els nostres cors sabéssim estudiar amb detenció els signes del temps i aprendre el que el Mestre ens vol dir a través d'ells. D'aquesta manera conjugariem en la nostra vida els verbs estudiar i aprendre.

Andreu Genovart Orell.

## una narració curta, molt molt molt molt llarga

Hem volgut indagar en la contarella que en Miquel Miquelet relata a tots el que el volen escoltar, i davegades als qui no el volen sentir. CAP VERMELL ha acudit a un especialista, a D. Gabriel Mestre Finet, conegut nostre per passar aquí les vacances. Amablement, el psiquiatre i catedràtic de la Universitat de Barcelona, ha escoltat el nostre desitg de comptar amb la seva opinió sobre una història que, com no, ell ja coneixia. El sr. Mestre ens ha enviat una carta que reproduïm i que aporta nova llum sobre la narració. Públicament donam les gràcies a don Gabriel per les molesties que s'ha pres per apaivagar la nostra curiositat.

Amics de Cap Vermell :

Per donar complida resposta als comentaris i preguntes que hem féreu respecte a la història que relata en Miquelet, esper vos complaguin aquestes línies, on de manera resumida expòs el que és el meu parer.

En Miquelet va conviure amb el sr. Haravan entre els 11 i 13 anys, poc després de la mort del seu pare. Aquestes dades són claus per a la interpretació del relat.

Efectivament, *"als onze o dotze anys, quan s'ha iniciat aquest pensament formal, és possible la construcció de sistemes que caracteritzen l'adolescència: les operacions formals faciliten al pensament un poder totalment nou, que equival a deslligar-lo i alliberrar-lo del real per a permetre al nin traçar al seu gust reflexions i teories. La intel·ligència formal senyala, doncs, l'enlairament del pensament i no ens ha de sorprendre que aquest usi i abusi de l'imprevist poder que se li ha concedit, aquesta és una de les novetats essencials que oposa l'adolescència a la infància: la lliure activitat de la reflexió espontània"*.

Si m'he pres la molèstia de citar al mestre Piaget és perquè us n'a doneu de la capacitat d'idealització que comença, precisament, a l'edat en que en Miquelet es topa amb el sr. Haravan. Tants d'anys després és inevitable mesclar realitat i fantasia que, en el seu moment, serví per ordenar les sensacions del qui surt de la infància.

Altrament, la mancança de la figura paterna fou substituïda pel sr. Haravan que així queda doblement idealitzat. Sublimació aquesta, patent en el relat; llegeixo: *alt i remagrit, capteniment senyorivol, cabell blanc, faccions plenes d'agradósia, parla plena de seny i erudició*. Idealització exagerada i patent en afirmar que *els seus coneixements tot ho abastaven*. Fixau-vos que la descripció concorda amb la imatge de Déu que aleshores s'ensenyava als infants. De fet, podem dir que en Miquelet perdé un pare i guanyà la figura d'un Pare-Déu. D'aquí els profunds sentiments religiosos que acompanyen en Miquelet al llarg de la seva vida.

Com molt bé explica el dr. Joan Corbella, a la pre-adolescència els infants tenen de si mateixos una imatge favorable *"encara no ha donat pas a l'auto-crítica exagerada que viurà a l'època de l'adolescència i, en canvi, està satisfet de sentir-se gran. Es veu a si mateix com un adult i li agrada aquesta apreciació"*. Aquesta observació ens ve que ni pintada ja que el mateix narrador diu que ben aviat s'autotitulà d'ajudant del sr. Haravan. Reacció que veiem com a típica d'aquesta edat en la que els nins es senten satisfets de poder ser útils als majors. A més, el sr. Haravan, efectivament, tingué com ajudant en Miquelet, la qual cosa reforça la personalitat del nin al sentir-se important com mai s'hi tornarà a sentir en la vida. Fet que reforça encara més la idealització d'aquells anys per part d'en Miquelet.

Si em permeteu faré una altra disquisició, encara que de caire més sociològic que no pas psicològic. En Miquelet, de família humil, visqué un conte de fades mentre fou l'ajudant de l'inventor. Molt possiblement tots els nins del poble cercaven la seva amistat per tal d'aproximar-se al sr. Haravan, l'estranger que trasbalsà el poble aquells anys. La posició social de l'infant, en termes de rol i status, mai no ha estat tan valorada pels altres i internalitzada per ell, com a aquelles dates. Amb la marxa del sr. Haravan perdé la relevància social de què havia gaudit. Òbviament, encara que inconscientment, Miquelet rememora aquells anys com els més feliços de la seva existència.

Al final de la narració es fa palès què és el que Miquelet espera de la vida.

En la confiança que aquestes retxes us serviran per a la comprensió del relat.

Una abraçada,

Gabriel Mestre Finet

## una narració curta, molt molt molt molt llarga

En J. F. no ha volgut, sabut o pogut sostreure's a la temptació d'escriure un Evangeli per el seu poble predilecte, Sant Andreu, la vila de la felicitat que no pogué ser.

L'argument, malgrat facilitar la relliscada, per ser més que conegut de tothom, no ha intimidat l'autor que, ras i llis, narra un fet grandios, ni més ni menys que la salvació de tot un poble, i això sense necessitat de recórrer a personatges ni a situacions al·mibar-dramàtiques.

*Quan vaig escriure aquest conte estava molt influït per les lectures de Pere Calders, no en quant al tema, sinó en quant al tractament dels temes i a la seva visió un poc màgica de la realitat i a la seva habilitat com a narrador de contes. Em va semblar oportú escriure un conte deixant-me dur pel personatge, no em vaig traçar un començament ni un final, sinó que anava més influït per sentiments que per objectivitats. Ja veurem que en sortirà, deixem que aquest senyor arribi al poble i ja veurem que és capaç de fer, com se'n surt. Aquesta va ser la meua actitud en escriure el conte.*

*Devia ser un temps, quan el vaig escriure, que devia tenir un estat d'ànim entre optimista i serè i va sortir un conte de caire molt optimista.*

No descobrirem res de nou diguent que la seqüència de la narració no s'aparta ni un milímetre de l'establert, des de temps immemorials, pels canons. Un desconegut arriba a un poble, a un bar, s'instal·la en el si d'una família o s'aplega a una colla d'excursionistes, trastoca en allò més íntim la vida dels qui l'envolten i desapareix tan misteriosament com ha comparegut. A partir d'aquí una tragèdia, un drama, un conte, un guió cinematogràfic, una llauna. En el nostre cas una narració curta molt, molt, molt, molt llarga.

*Jo tenc molt clara una cosa i és que pràcticament tot està escrit, i tota la música ja està composta.*

S'excusa l'autor

Èpica és quan el desconegut s'entesta en salvar tothom, és lírica quan, sense ser-ne conscient, omple de goig, amor i felicitat els qui l'envolten. És possible la salvació col·lectiva, tot

i seguint un mesies?, o l'únic alliberament possible té lloc a través del contacte personal? En definitiva, qui era el sr. Haravan?

*Estic convençut que el sr. Haravan era una persona de bona fe, de bones intencions, de bona voluntat, que inclús no era molt conscient de la pròpia importància; pareix que era una persona que no feia les coses amb una finalitat, sinó simplement perquè creia que les havia de fer i jo no el veig amb una actitud messiànica de voler salvar els altres, sinó d'una persona que necessita, gairebé per a ell mateix salvar-se, fer coses a favor dels altres.*

Un element innovador és que el sr. Haravan sedueix a través d'artilugis mecànics, de fet són els invents els que li donen protagonisme. No podríem estar davant un bluf?

*Pens, que en el temps que l'inventor visqué entre nosaltres, els avenços de la ciència eren escassos, coneixíem poc més que l'electricitat i el motor d'explosió, no sé com dir-ho, qualsevol era hò d'enlluernar, de seduir per aquest cap.*

*I, pintura, la gent s'enlluernava més per la pròpia ignorància que pels invents del sr. Haravan. Crec que els invents del sr. Haravan*

### CRONOLOGIA

	1.939	Naix en Miquelet
Octubre	1.950	Arriba al poble el sr. Prector Haravan
Desembre	1.950	Betlem mecànic
Hivern	1.950	Carrilló al campanari
Primavera	1.951	Abcuradors per a ocells
Estiu	1.951	Mòbil a la plaça de l'Ajuntament
Novembre. 24	1.951	Màquina de fer molènes
Desembre	1.951	Nou betlem mecànic
Novembre. 24	1.952	Fracàs amb la màquina de molènes
Desembre. 10	1.952	Se'n va del poble el sr. Haravan
Desembre. 24	1.952	Molènes a la sortida de matines
	1.994	En Miquelet dicta les rememorances del sr. P. Haravan
Agost	1.994	Es concedeix el primer premi de narracions curtes Sant Bartomeu-1994 al transcriptor

## una narració curta, molt molt molt molt llarga

*eren un poc bombolles i sabò, que no hi havia molta cosa, sino que la gent estava molt predisposta a deixar-se enlluernar. Eren uns anys, no diré foscos, però sí de poques perspectives econòmiques i de tot tipus i la gent necessitava algú que l'il·lusionés.*

La versió que has posat per escrit és la que et contà en Miquelet. Saps que corren, encara que no amb tanta insistència, altres versions de l'estada del sr. Haravan a Mallorca. En Pep Terrassa està estudiant els principis dels 50 per tal d'aportar noves dades i no sembla entusiasmat amb l'estranger inventor. Tu què hi tens a dir?

*Joestic a favor de la versió d'en Miquelet i me la crec ills chics, és a dir, estic segur que aquest senyor va anar al poble i que això va passar, però em fa la impressió, pel final, que aqueixa fè en el sr. Haravan no és compartida per tota la gent del poble i que moltes persones no ho temen tan clar. Me pareix que a vegades a en Miquelet li donen la raó per llevar-se'l del damunt. És aquesta batallaleta, que no només la'ns conta a nosaltres, sino que la conta cada dia en el cafè del poble, entossudit. És ven que sa mare també creia en la història, o al manco li davia donar la raó al fill. Aquest entusiasme sen no tothom el comparteix.*

Sant Andreu és en Pere-Andreu.

*Doncs mira, no se m'havia ocorregut això. Sant Andreu té una explicació. Va passar que quan feia poc temps que el sr. Haravan havia arribat volgué fer un regal al poble que coincidís amb la festa de la localitat i vaig haver de cercar un sant que caigués per aquests dies i vaig*

*recordar que al capellà de Capdepera vaig a felicitar-lo per aquestes dates i així vaig trobar Sant Andreu.*

Tot això no és més que una racionalització a posteriori. I si no fixau-vos que el regal ha de coincidir amb el patró del poble quan tenia a mà les tan senyalades festes de Nadal, Cap d'any, els Reis i sant Antoni.

*Em vaig veure obligat per les circumstàncies perquè aquest senyor és al poble i li ha de fer un regal per les festes que, no poden ésser més que per sant Andreu.*

Tot i la insitència no fa falta ésser un Freud per veure claríssimament que el subconscient a jugat una mala passada a l'autor.



Casa del notari Ferrer, avui restaurada, on visqué el sr. Haravan.

Per raons alienes a la Revista no podrà ser en aquest número on aparegui un article sobre els anys 50 firmat per Josep Terrassa que tracta sobre l'estada del sr. Haravan a Mallorca.

**campanya  
de normalització  
lingüística**

**col.laborau  
redell !**

## una narració curta, molt molt molt molt llarga

Després de fer moltes passes hem aconseguit part dels informes que la Guàrdia Civil redactà sobre l'estada del sr. Haravan a Sant Andreu. Si més no, presenten una visió des d' un punt de vista al que poques vegades es té accés. Vegem que és el que s'informà des de el quarter del poble a la Comandància Provincial.

El subdito extranjero que responde por Pretor Haravan se ha instalado en una casa a las afueras del pueblo siendo atendido por una mujer viuda del pueblo que acude diariamente a su casa.

Hechas las oportunas diligencias no dispone, el mencionado sujeto, de cuenta bancaria en ninguna de las dos corresponsalías de la localidad.

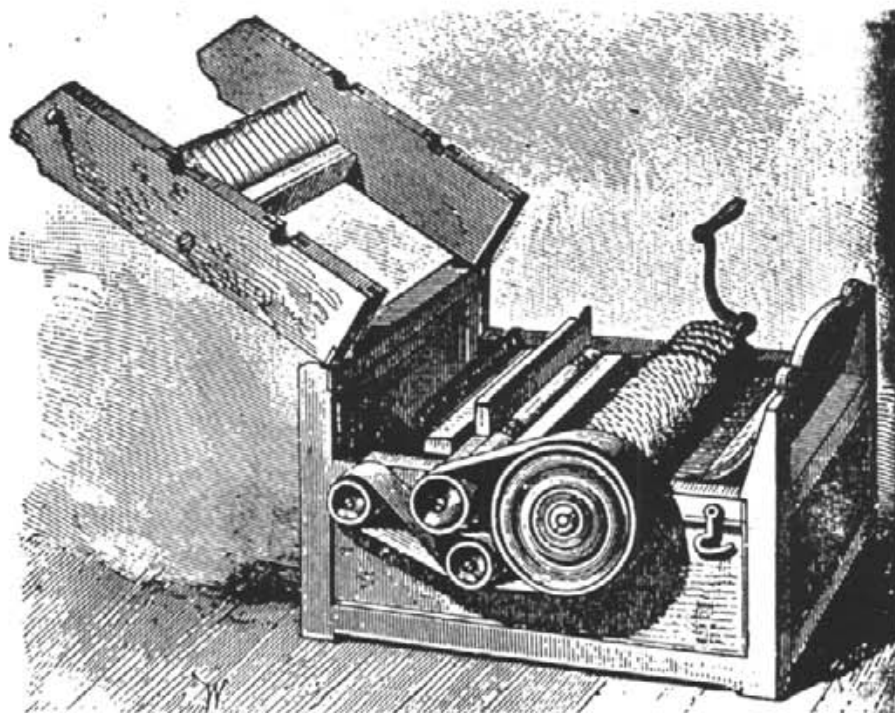
Por su aspecto y manera de vivir no hace gala de disponer de sumas importantes de dinero. Lleva una vida austera y sin dispendios.

Sus movimientos son predecibles y fáciles de oscultar y sus relaciones con la vecindad son buenas.

Avisados de que no consumia carnes hemos solicitado parecer del Doctor de la villa Don Jaime Galmès Quetclas, que nos ha comunicado que posiblemente el subdito extranjero sea vegetariano lo que hemos puesto en conocimiento del Señor Cura Párroco que nos ha disipado las sospechas.

Hemos podido saber que el dia 18 de febrero pasado recibió la visita de dos hombres y una mujer desconocidos, no encontrándose en la casa mas que el dueño por haber dado la tarde libre al servicio.

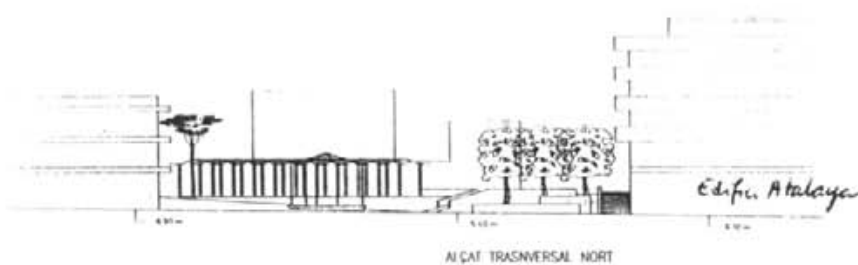
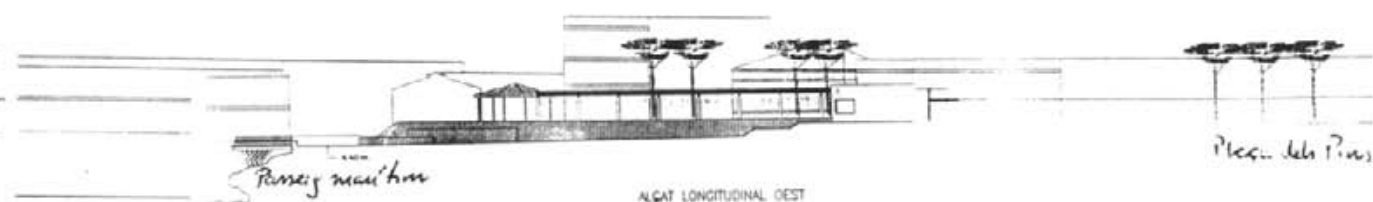
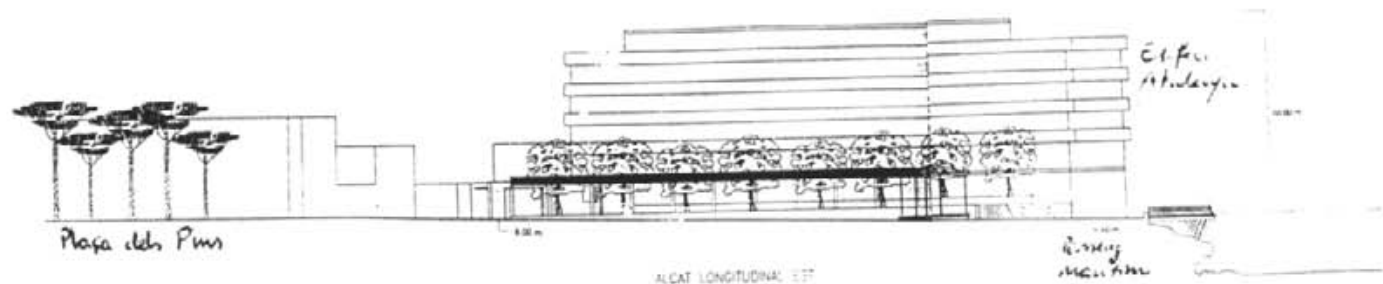
Pasa muchas horas ayudando a las autoridades locales arreglando las campanas de la torre de la iglesia y esta Navidad construyó un Belen con movimiento mecánico que hizo acudir a gente de los pueblos colindantes a observarlo.



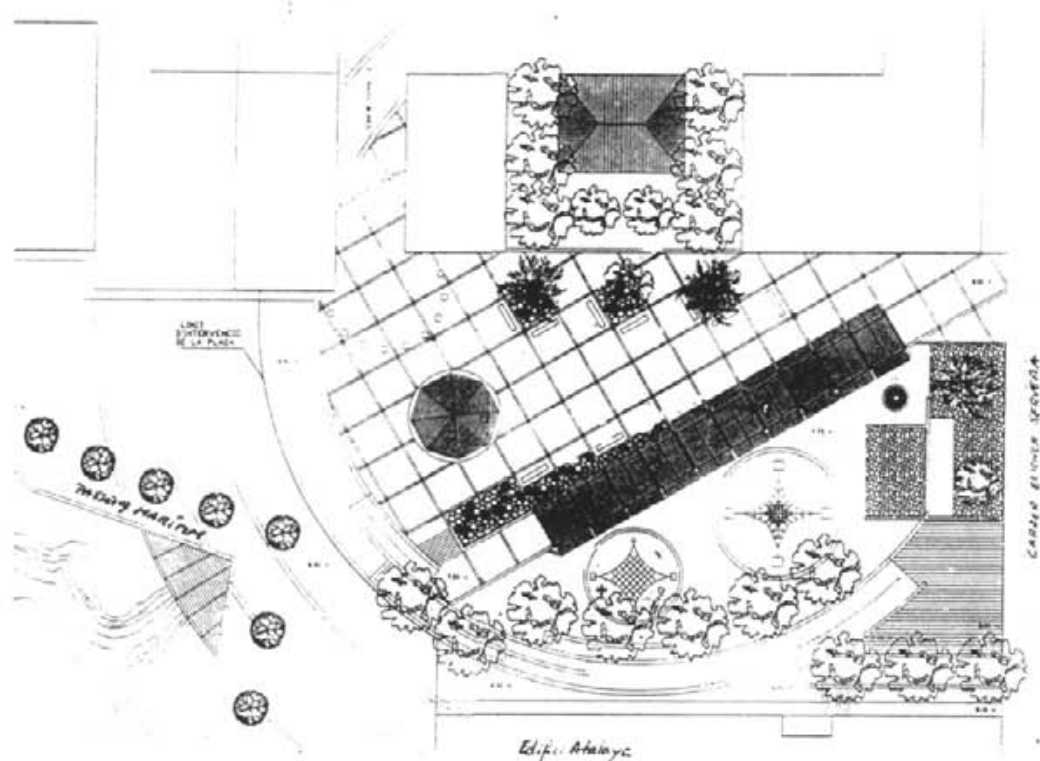
Capsa de fer molènia construïda a Chicago l'any 1.904. En aquella època s'utilitzaven com a reclau a les portes de les barraques dels cinematògrafs de les fires ambulants. Dibuix cedit per la "American History Picture Library"

# El projecte de plaça pública

en el solar de Sa Residència



Aquests són els plànols de la que serà futura plaça pública, en el solar avui ocupat per la Residència. El plànol inclou una zona d'arbres, dos jocs infantils, una pèrgola i un petit cadafal rodó. Les diferències de nivell entre la part alta del solar (carrer Elionor Servera) i la zona del Passeig Marítim, seran resoltes mitjançant una sèrie de rampes i escales. Un dels aspectes a tenir en compte és que es procura que des de la plaça dels Pins i el carrer Elionor Servera es gaudeixi de la màxima visibilitat de la mar, imatge inèdita des d'aquesta perspectiva per a tots nosaltres.





# BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

Centre Coordinador

## Biblioteca Municipal de Cala Rajada

El nostre municipi comptarà a partir d'aquest mes de gener amb dues biblioteques públiques de titularitat municipal: la ja existent a Cala Rajada (carrer Hernan Cortés) i la que fins ara era de "la Caixa" al carrer Lluna.

L'entitat bancària ha fet donació del fons bibliogràfic existent i del mobiliari de la biblioteca a l'Ajuntament, perquè es pugui seguir oferint el servei de biblioteca com fins ara, ja que "la Caixa" no seguirà amb aquesta prestació, i està desmantellant tota la xarxa de biblioteques tant a Balears com a Catalunya.

L'Ajuntament per fer-se càrrec de la biblioteca ha signat un conveni amb l'entitat bancària on es compromet a seguir oferint el servei.

Per no disposar l'Ajuntament, en aquest moments, d'un local adient per a instal·lar-hi la nova biblioteca, "la Caixa" deixa gratuïtament l'actual local on s'ubica, fins el trenta-un de desembre d'enguany.

Per poder realitzar els canvis necessaris que comporta aquesta cessió, la biblioteca de Capdepera restarà tancada tot el més de gener, i es preveu que pel febrer torni a funcionar amb normalitat, reobrint-se de bell nou.

Aquesta reobertura coincidirà amb el 50 aniversari de la posta en funcionament de la biblioteca del carrer Lluna ( febrer de 1945).

Mentres els usuaris de la biblioteca de Capdepera poden adreçar-se a la de S'Auba si han de menestar qualche servei.

### Vine a la neu

El Govern Balear organitza de bell nou sortides per anar a la neu a esquiar, a diferents estacions pirinenques, entre els dies 19 i 24 de febrer. Més informació a l'Institut Balear de Serveis a la Joventut, telèfon 176430.

Al punt d'informació juvenil de la Biblioteca S'Auba de Cala Rajada t'informaran.



**Consell Insular  
de Mallorca**

## Conversa amb....

### Purificación Risco



*Purificación Risco és una voluntària seglar que treballa a Burundi. Recentment ha estat notícia per haver rebut, en nom de l'equip de missioners espanyols en aquell país, el premi "Príncep de Astúries" d'humanitats.*

*Puri Risco ha viscut molts d'anys a Capdepera, on hi té bona part de la seva família i lligams personals molt estrets. Per tot això és que "Cap Vermell" reproduïx aquest mes una entrevista que se li va fer al número 15 de la revista "Drets Humans".*

**N**a Puri ha estat notícia aquests dies passats perquè ha rebut el Premi "Príncep de Astúries" d'Humanitats, concedit a tots els missioners espanyols a Ruanda i Burundi.

Na Puri va néixer a Extremadura, a la província de Badajoz, però va venir a Mallorca de jove i se sent mallorquina.

La seva feina era a Son Dureta, d'auxiliar de clínica, i com a cristiana estava integrada a la parròquia de Corpus Christi, a la barriada ciutadana de Son Gotleu, on treballava com a catequista de nins. Fa un temps va decidir dur més envant el seu compromís cristià i va partir a Burundi com a missionera.

Aprofitam la seva estada entre nosaltres per tenir una conversa amb ella, de la seva feina allà i de la situació d'aquell país germà.

**-Puri, perquè el Premi "Príncep de Astúries" a tu, que només fa 10 mesos que ets a Burundi?**

*-Bé, el premi no el m'han dat a mi, l'han dat a tots els missioners. Pareix que en un principi anava als missioners de Ruanda. Les declaracions de la germana Pilar provocades per aquella resposta d'un funcionari del ministeri d'Afers Exterior espanyol ("No estamos para sacar monjitas de la selva") va despertar una reacció d'interès per la feina dels missioners. A més, a Oviedo, com a Mallorca, hi ha una llarga història de col·laboració amb Burundi. Algú va dir que la situació de Burundi era similar a la de Ruanda, per això es va concedir el premi a tots.*

**-I que suposa pels missioners aquest premi tan prestigiós?**

*-Bé, materialment son cinc milions de pessetes que s'han de repartir entre els missioners de Burundi i Ruanda (A Burundi*

*encara no hem decidit com emprarlos, perquè n'hem de parlar tots). Però per mi, el més important no són els cinc milions. Per una part, hi ha el reconeixement diguem moral a la feina de tanta gent durant tants d'anys i a tants de llocs. Missioners sempre n'hi ha hagut. A més, això ha servit perquè es conegui més la situació d'aquells països.*

**-Aquesta conversa, com saps, és per la revista "Drets Humans". Per tant hi ha una pregunta obligada: com veus el respecte als drets fonamentals de la persona al Burundi?**

*-Inclús dins la situació de pau, aquests països del Tercer Món viuen en una situació tan precària que molts dels drets fonamentals senzillament no existeixen. Drets tan importants com el dret a l'educació, a la salut, a un habitatge digne, a tenir el necessari per viure... Dins la situació violenta que vivim actualment, tot això s'agrava infinitament. (Crec que se vulnera el dret a la llibertat, el dret a ser el que ets. Allà te maten perquè ets Hutu o perquè ets Tutsi. No es respecta el dret a la vida: cada dia hi ha*





morts violentes. Te condemnen sense judici previ). Hi ha detencions amb l'excusa que vares matar durant les revoltes de l'Octubre del 93, però això, qui ho diu si no hi ha judici previ amb garanties? I aquestes morts queden així. Vas per un camí, te maten i ja està.

**-Tot això deu provocar una situació molt greu. A part de la inseguretat, quina problemàtica viu la gent?**

-Per una part hi ha molta por a prendre iniciatives com pugui ser construir una nova casa. A més hi ha molta necessitat perquè hi ha moltes vídues, ja que han mort els homes i els joves, a les hores fulten mans



per cultivar la terra. Ara, per mi el problema més greu és la inseguretat perquè així ningú pot progressar. Hi ha por.

**-Parlem un poc de la teva feina.**

-La meva feina és d'infermera. Som un grup de 4 persones: una burundesa, una al.lota de Girona, una mallorquina monja, germana de la Caritat i jo. Atenem un dispensari que gairabé es pot dir un petit hospital comarcal. Allà feim un poc de tot: passam consulta, hi ho molts de parts, petita cirurgia, medicina preventiva... Tenim 22 llits que moltes vegades no basten i n'hem de improvisar; tenim també una ambulància que, quan és necessari, acompanyam als malalts a l'hospital.

**-I les principals malalties?**

-El que més tractam són malalties tropicals: paludisme, que mata moltíssima

gent perquè ataca el cervell, la dissenteria durant l'època seca, malalties de tipus respiratori (bronquits, neumonia, pulmonies...) gripes. Hi ha molta desnutrició infantil. Naturalment és un dispensari amb moltes necessitats: no hi ha cuina, no hi ha lavabos per la gent, no hi ha dutxes...

**-Dins tota aquesta situació que descrius, un es demana a veure que podem fer nosaltres, des d'aquí, des de Mallorca?**

-A vegades pensam que amb una aportació econòmica ja ho hem fet tot i personalment crec que, tot i ser important l'aspecte econòmic, mai ho hem de reduir a això. És important que ens anem sensibilitzant davant la problemàtica del Burundi i del Tercer Món en general i segons la situació de cada un veure com podem ajudar.

**-Aquestes darreres setmanes hi ha una forta campanya per demanar el 0'7% dels pressupostos del Tercer Món. Com ho veus tu?**

-Realment això no és una campanya nova, fa molt de temps que ja demanàvem firmes per això i certament és un acord, però un acord que no s'acompleix. Personalment pens que sí, que seria un gest de solidaritat important. És cert que aquí hi ha necessitats, però crec que ser solidaris amb els d'aquí no pot llevar ser solidaris amb els d'allà. A més, ja fa tant de temps que se demana, que si ens descuidam, ja haurem de donar l'1 per cent, o més.

**-Què voldries afegir alguna cosa més?**

-Aprofit per agrair la solidaritat que Mallorca demostra tenir amb el Burundi i amb els que actualment estam allà en nom de tots.



Podríem continuar parlant del Burundi i de l'experiència de na Puri. Però tot té un límit i l'espai per aquesta conversa també. Moltes gràcies, i coratge per continuar la teva feina entre els burundesos.





## Consell Insular de Mallorca

*El Consell Insular de  
Mallorca desitja als  
Donants de Sang tota la  
pau i felicitat per a  
aquestes festes de Nadal,  
així com un any 1995 ple  
de vida, germanor i  
solidaritat, agraint a la  
Germandat la seva intensa  
i desinteressada activitat  
al llarg de 1994.*

*Molt d'anys. de tot cor*



**GERMANDAT DE  
DONANTS DE SANG  
DE MALLORCA**

## LLENGUA AMB TÀPERES

Alguns entenem per normalització lingüística l'ús normal, en tot lloc i ocasió, de la nostra llengua. Dins el nostre àmbit, evidentment. Ni se'ns ha passat pel cap d'anar a parlar el català a Valladolid. D'altres, en canvi, entenen per normalització lingüística una mena de pastís on la massa és feta en castellà i sols algun adornament és en català. Clar, a primer cop d'ull, us podeu confondre, ara bé quan li donau barram us n'adonau que la farina, l'oli, el llevat, el sucre i els ous són forasters.

Aquests aficionats a posar guindes catalanes als pastissos forasters aconseguen, a més de confondre el personal, elaborar un producte impresentable, groller, que fa vergonya al rei porc. Vull pensar que ho fan per mala consciència, empegueïts de la seva renúncia a tota presència del català en les seves obres i amb la cara que els cau de vergonya per haver donat a l'oblit més ignominiós la llengua dels seus pares i dels seus padrins.

Que quí són ells? Doncs... des del Govern Balear fins al botiguer del cantó, passant per bancs i caixes d'estalvis, col·legis professionals, ajuntaments, premsa, ràdio i televisió.

El què fan és ben senzill: comunicar-se amb els administrats o amb els clients exclusivament en castellà, deixant caure aquí i allà alguns d'aquests adornaments de què parlava, en català. Així, a més d'apaivagar la consciència deuen pensar que els quatre "fonamentalistes" (com els agrada anomenar als defensors de la nostra llengua) es senten conformats amb els petits focs d'artifici que, per no fer, ni fan tro.

Un seguiment de la premsa és un bon exercici per fer-se càrrec de quina és la situació. Els diaris de Mallorca són tots en castellà, de cap a peus, tret d'alguna col.laboració esporàdica o alguna "carta al director". Ara bé, cada dia hi podeu trobar perles que es refereixen al *señor presidente de la Comunitat Autònoma*

o al *señor presidente del Govern Balear* o al *conseller de hacienda* o al *hermano del conseller de sanitat*. No fa massa en vaig pescar una que deia textualment: *el presidente del Govern Balear fue nombrado Col·legiat d'Honor del Colegio de Mediadores de Seguros Titulados de Baleares*. Tal i com ho veis. No m'invent res. I aquests mateixos periodistes no senten tampoc cap rancor en referir-se a un *acuerdo de l'Ajuntament*, o a la *trobada de donantes de sangre*. Per la ràdio vaig escoltar la següent: *ven al Mercat de l'Olivar*. I el locutor es quedà tan tranquil.

El que passa és que se'ns dona mal exemple i el Govern Balear, que hauria de mirar molt prim, no fa sinó sumar-se a la cerimònia de la confusió. Qui no ha vist un anunci com aquest?: **Conselleria de Sanitat i Seguretat Social: Vacúnese de una vez por todas**. Recentment poguérem llegir, atònits, un anunci de premsa que transcrivim literalment: **VIII Salón Internacional de Servicios al Sector Turístico. Primera Fira del Golf. Maquinaria, tecnología, mobiliario, decoración, servicios, alimentación, oferta complementaria**. Palma, 18 al 22 de gener. **Aeropuerto de Palma de Mallorca. Govern Balear. Fires i Congressos de Balears, S.A. Polígono de Levante**. Em sembla que qualsevol comentari hi sobra.

Aquesta és d'un ajuntament: **IV Fira de Tardor de Sa Pobla (portada patrocinada por Ajuntament de Sa Pobla)**. I aquesta, d'un altre ajuntament: **Marató i Mitja Marató internacional de Calvià. Carrera por la solidaridad**. I encara una altra: **Noche de música y foguerons en la plaza del Pescador de S'Estanyol**.

Els bancs i caixes també constitueixen un bon grup d'aficionats a posar trossos d'ensucrat damunt el pastís castellà. Recentment, Banca March va fer una campanya en què menjàrem **llibreta gegant per pa i per sal**; tot el demés en castellà, però molta llibreta gegant. També ens empassam molta Colònia, Caixa d'Estalvis de Pollença, però els seus comunicats de premsa, a part de l'encapçalament, no duen res més en català. I "Sa Nostra", molt nostra serà, però ho té embullat. **Sa Nostra, Caixa de Balears: soluciones para todos**. O bé, **Festival de Premios**; ara és sa teva a Sa Nostra. Ja veis.

Una de ben graciosa d'un

establiment comercial: *Si usted quiere precio, servicio y calidad, sa nostra tenda se lo puede dar*.

A un dels més recents anuncis del Club Diario de Mallorca, hi vaig trobar aquest anunci: **Lunes día 9: Presentació del llibre "De Mallorca al Senegal"**; **martes día 10: Paraula de debat: Barça-Madrid, la rivalitat eterna**; **jueves día 12: Mesa Redonda.-La ley de arrendamientos urbanos**. No sé si heu captat la subtilitat, però, a més de totes les dates en castellà, també hi està la "mesa redonda", i no allò del Barça-Madrid o del viatge al Senegal. Deuen reservar el castellà per a coses serioses i el català per a foteses?

Ara, allò que constitueix la vertadera guinda del pastís, especialment per les festes de Nadal i Cap d'Any, són els **molts d'anys**. A rompre, molts d'anys a rompre. Govern, ajuntaments, bancs i caixes, comerços, etc. se n'omplen la boca de molts d'anys. Tot el demés en castellà, però els molts d'anys que no hi manquin.

D'això, algú en diu normalització lingüística. Però no ho és. Ben al contrari, aquest és un dels més flagrants atacs a una llengua, la nostra, per tal de relegar-la a qüestions folklòriques i marginals. Alguns voldríem que el català, aquí, constituís la massa del pastís. D'altres, ja ho veis, li reserven el paper d'adorn. Com els ho fariem entendre?

Jaume Fuster Alzina

### PER L'ETIQUETATGE EN CATALÀ de la Coca-Cola



cridau al  
telèfon del  
consumidor  
de Coca-Cola  
(gratuït)

900-60 60 60

Plataforma  
per la  
Llengua

## La confraria de Sant Antoni

Sant Antoni és un sant vell i sempre ha gaudit d'una gran popularitat. No es sap gaire bé la raó per la qual se li atorgà el patronatge dels pagesos i traginers; però sí és evident la importància que tenien en una societat camperola i ramadera.

Segons Mn. Antoni Gili, «l'any següent de la conquesta de Mallorca s'establiren els Hospitalaris de Sant Antoni, o simplement, frares antonians, convertint en Hospital les cases que aconseguiren del Rei en el carrer de la Síquia, avui de Sant Miquel.

Molts foren els privilegis i distincions que els Reis de Mallorca concediren al convent i hospital de Sant Antoni. Entre tantes gràcies es compta la llicència de poder captar per tota l'illa.

Una de les seves tasques fou la instal·lació de capelles als temples parroquials de Mallorca. Artà no en fou una excepció, ja que consta ben documentada en el segle XIV una capella dedicada a Sant Antoni de Viana. La capella comptava, igualment, amb la confraria del sant. També es feien les acaptes. Emperò la confraria, la festa i les acaptes estaven baix la immediata cura i visió dels frares antonians».(1)

A mitjan segle XIV, els frares antonians ja havien instal·lat capelles, a més d'Artà, als pobles d'Inca, Sóller, Pollença i Manacor.(2)

«L'any 1686, dia 2 d'abril, el prevere d'Artà, Bartomeu Pons, vicari perpetu i dels honorables pagesos i traginers de la vila, reben el permís, facultat i llicència de replegar les almoines que faran els moradors de la vila i del seu terme a Sant Antoni, tot per l'augment de la devoció d'aquest sant, baix diversos pactes com seran el pagament anual de quinze lliures a la casa i Hospital de Sant Antoni de Ciutat, i pagar allò que resta del patró fet els anys passats».(3)

Aquell mateix any de 1686, segons consta a l'acta de visita realitzada pel bisbe Pere d'Alagó,



Retaule i imatge del Sant de la capella de Sant Antoni.

a l'església del castell de Capdepera «primo se ha trobat en lo altar major un retaula ab les figures de nostra Senyora de Esperança ab lo niño Jesús, Sant Joseph i Sant Antoni de Viana, tos de bulto» (4). El document ens revela que el sant ja gaudia d'un lloc d'honor dins el temple del castell i és prova de la devoció que llavors ja li tenien els gabellins.

«L'any 1692, els obrers Cristòfol Flaquer i Antoni Gili d'Artà fan gràcia i donen l'administració i bon govern de la capella de Sant Antoni de Viana de l'església Reial del castell de Capdepera a favor del vicari de dita església, Mn. Jaume Arbona i dels honorables pagesos i traginers de dit lloc. Foren elegits clavaris de Capdepera els honorables Bartomeu Melis, «Barbaratxo», i

Antoni Moll, «Porro».Els clavaris donarien cinc lliures per ajudar a pagar als d'Artà el cànon anual de quinze lliures».(5)

A rel d'aquesta concessió la confraria de pagesos i traginers de Capdepera construiria una capella en honor del seu patró; seria llavors quan, per primera vegada, l'esglesia del castell s'eixamplaria edificant fora de la murada la capella de Sant Antoni, que estava situada a la dreta de l'altar major; «al fons de la capella hi havia l'altar, la imatge del sant que era de bulto i petita, i el retaule format per dues columnes tortes, dos atalants, llenços, or i colors».(6)

En els pobles on hi havia un col·lectiu important d'artesans agrupats dins una confraria no els era difícil obtenir la segregació i regir-se per unes ordenances pròpies (7). La nostra confraria de Sant Antoni aconseguí, any 1692, la «majoria d'edat», des de llavors gaudí de completa autonomia administrativa i de capella pròpia.

Fer un seguiment d'aquests tres-cents anys d'història de la confraria ens resulta quasi impossible perquè la documentació que es conserva a l'arxiu parroquial comença a partir de l'any 1858; és a dir, de quan l'obreria del nostre sant es traslladà a la nova església parroquial. Pel que reflecteixen algunes referències documentals sembla que, durant aquests tres darrers segles, la festa de Sant Antoni Abat mai ha deixat de celebrar-se.

Josep Terrassa

#### Notes

(1) Sermó històric pronunciat per Mn.Antoni Gili en motiu del 3er centenari de l'Obreria (17 de gener de 1986). Revista Bellpuig de 31 de gener de 1986.

(2) Article de Gabriel LLompart a Diari de Mallorca.

(3) Gili. Idem.

(4) *Santuario de Ntra. Señora de la Esperanza*. Gaspar Munar M.SS.CC., Palma 1967, pàg. 10.

(5) Gili. Idem.

(6) Jeroni de Berard. *Viaje a las villas de Mallorca*. Ajuntament de palma 1983.

(7) B. Quetglas Gayà. *Los gremios de Mallorca*. Segles XIII-XIX. Palma 1980, pàg 47.

## El Nadal d'un desventurat.

No totes les criatures  
canten himnes d'alegria,  
unes per pobres que són  
altres per patir melangia,  
i altres, perquè els mals del món  
sols tenen per companya.

.....

Barca meva que navegues  
sense rumb dins la mar  
barca meva que naufragues  
on hauries de surar  
jo cap a port vull tomar  
i tu me portes a penyes.

Ai mare!  
no sé quin camí agafar  
som massa ignorant pentura  
i els vents de la desventura  
no he après a esquivar encara,  
... el vendaval no s'atura  
i més s'alçura la mar.

Me sent perdut i alç el crit  
creuant l'oceà del dolor,  
clamant llimosna d'amor  
per saciar el meu esperit  
perquè amor tant necessit  
com bonança el pescador.

En que m'haja ben guanyada  
la palma del pecador  
dau-me llum dins la foscor  
en festa tan senyalada  
i a una cala arredossada  
guiau-me aquesta nit Senyor.

Miquel Lliteres Garau (Catoi).

## BATEC

### Europa, Europa!

L'any 1989, Espanya i Portugal ampliaven l'horitzó de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) cap al Sudoest. No fou una entrada brillant ja que, malgrat l'ampla cobertura política, informativa i propagandística -pràcticament cap partit o mitjà informatiu no s'atrevia a declarar-s'hi contrari-, ho férem per la porta falsa. Una qüestió tan important exigia un referèndum, tal i com es va fer per a l'entrada a l'OTAN. I el resultat d'aquesta consulta, fàcilment hagués estat positiu en aquells moments, mentre que ara -especialment després de Maastrich- el resultat seria imprevisible. Si no ho creis basta comprovar els resultats de les consultes a França, Dinamarca o el sonat rebuig norueg.

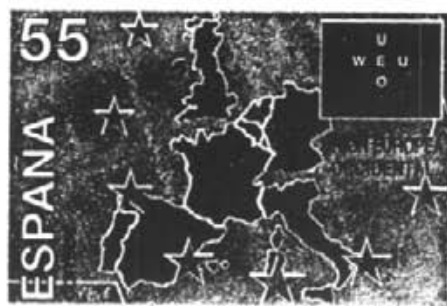
Europa s'ha convertit en un calaix on cauen totes les maldicions; s'està convertint en una excusa més davant la inoperància administrativa o la incapacitat política. No és gens estrany escoltar "això és així, ens vé donat d'Europa...", "Europa ens dicta la política econòmica global, aquí res podem fer...", "amb la política europea, ens queda poc marge de maniobra..." i altres frases que sonen a falses excuses. No ens hauria d'estranyar l'avanç de l'euroescepticisme.

Però també s'intenta presentar (suposam que per equilibrar) la CEE com el manà, la salvació de certes zones deprimides en forma de subvenció, els projectes agrícoles, forestals o post-industrials; el que a Mallorca s'anomenava "la repartidora".

La inicial eufòria europeïsta ha fuit de tot el Continent, quedant un cert desencís. Avui és dubtable una victòria fàcil d'un referèndum a nivell d'Estat: pagesos empenyats per l'abandó de conreus i la invasió de productes estrangers, obrers a l'atur per la reconversió industrial, ramaders patint les quotes lleteres, els petits comerciants i empresaris ofegats per les multinacionals i grans superfícies... Afortunadament, per a Balears, el turisme no ha minvat, ben al contrari, s'ha afiançat el nostre destí: ésser l'assil/balneari de l'Europa nòrdica i industrial.

Malgrat tot, dels nou països que el 1973 formaven la CEE, amb 273 milions d'habitants, s'ha passat a quinze nacions amb una població de 368 milions, després dels fitxatges de Suècia, Finlàndia i Àustria. I sembla no haver acabat el creixement: encara hi ha un llistat d'Estats centre europeus que truquen a la porta.

### Tres i no res



## Agenda de la vila Mes de desembre

### Nats:

dia 19, Judit De la Rosa Lorenzo, de Silverio i Juana.

dia 15, Samuel Peraita Gea, d'Antonio i Julia Isabel.

dia 20, Natalia Recio Becerra, de Justo i Antonia.

### Noces:

dia 2, Albert Verhar amb Hannelore Van Laak,

dia 3, Antonio Muñoz Navarro amb Catalina Artigues Vicario.

dia 4, Juan Carlos Bauzá amb Isabel Navarro Fuster.

dia 23, Antonio Peraita García amb Julia Isabel Gea Martínez.

dia 31, Antonio Mestre Ginard amb Damiana Martínez Álvarez.

### Finats:

dia 2, Margalida Sancho Massanet "Niva" (1904)

dia 22, Tomàs Massot Campins (1908)

dia 28, Bartomeu Alzina Amorós (1910)

dia 31, Felipe Pozo Matas (1908)

### Resum de l'any 1994:

Nats: 68

Matrimonis: 35

Finats: 59



Nº. 0

Capdepera i Cala Rajada, 18 de desembre - 1 -

## presentació

Ante de Capdepera o Cala Rajada.

Abans de tot unes paraules per tonar de la nostra

arribada a les teves mans.

Tota hem sentit parlar als nostres padrins sobre aquelles vetteries on es presentaven els fets del poble i es recordaven les arrels de la nostra manera de ser. Amb la televisió ho presideix tot. Basta escoltar qualsevol ràdio o llegir qualsevol diari per saber-te'n que la majoria de notícies provenen de dues o tres agències que ho suplen tot. Llavors cadascú hi afegeix matèries i opinions. Això, de fet, nos fa possible conèixer moltes notícies d'arreu del món, encara que ben passades pel setze.

Però la vida no es fa només dels grans esdeveniments mundials. Quasi sempre són les petites coses del nostre poble, del nostre carrer, del nostre lloc de treball, de la nostra família les que nos omplen d'alegria o de tristesa.

Potser aquest sigui el primer motiu del naixement d'aquest boletí. I de tanta d'elles tres nos van sortint arreu dels nostres pobles.

Estem il·lusionats en fer una publicació on hi puguem trobar el batec del nostre poble; aquelles notícies que no interessan a les grans agències però que a nosaltres nos ajuden a sentir-nos més associats, més protagonistes de la nostra història, més responsables del nostre present i més creadors d'un canvi que entre tots hem de fer.

Mos alegra el que tantes famílies de fora Mallorca i de la nostra mateixa illa hagin triat Capdepera i Cala Rajada per viure-hi; nos agradaria que algunes planes els ajudessin a conèixer les nostres arrels i la nostra cultura. Esperan que també elles s'animaran a escriure-hi i nos enriquiran amb els seus punts de vista.

Voldríem que "CAP VERMELL" fos una publicació oberta a tots, plural, sense capure en la trampa fàcil de la xafarderia. Una cosa més per aprendre a dialogar amb respecte. No es necessari dir-te que tenim tan bona voluntat com manca d'experiència en aquestes tasques. Fomés amb la col·laboració de tots podrem tirar endavant i de bon grat obrir el risc de provar-ho.

Si no hi ha res de nou sortirem cada mes a partir del Gener.

Que el començeu de lo millor

## CATORZE ANYS

*"Cap Vermell" que un dia, nadó rioler,  
partires a viure -volguda cabòria-,  
avui bé et conforma la minsa victòria  
de tot el que has fet i et queda per fer.*

*Els teus catorze anys de tinta i paper  
em semblen un segle, tan densa és ta història.  
A tu vénc si acluca sos ulls ma memòria  
i els records s'entelen pel temps fugisser.*

*Mai no has esperat reconeixements  
ni homenatges vacus, ni murta ni arcades,  
ni vius del record de gestes passades.*

*Retendre, desitges, instants i moments  
del poble i la vida. Moments de les gents  
que la vida vessen dins tes galerades.*

**Jaume Fuster Alzina**

## JUDO

**I Club Renshinkan inicia amb bon peu el campionat "Esport Escolar"**

El passat dissabte dia 10 de desembre es celebrà el primer encontre de judo escolar, amb validesa per a la classificació del Campionat de Balears, curs 94-95.

El judo escolar està reservat per a les categories infantils, sub-15 (13 i 14 anys) i cadets, sub-17 (15 i 16 anys), masculines i femenines. El seu desenvolupament consta d'una sèrie de trobades on cada esportista, segons la seva classificació, va acumulant punts. Així podrà o no disputar el Campionat de Mallorca i, posteriorment, el de Balears.

En aquesta primera trobada hi foren presents la quasi totalitat de col·legis i clubs federats existents a l'illa. El Renshinkan va estar fenomenal i arplegà la quasi totalitat de primeres places i, com a dada curiosa, aconseguí els sis primers llocs dels sis pesos que hi havia en joc de la categoria cadets masculina.

Els medallistes foren els següents:

**- Categoria cadets.**

Primers: J. Gomila, Sebastià Gomila, Juan Andrés Martínez, Onofre Pastor, Cèsar Cano, Guillem Artigues, Cati Bassa i Jerònima Bennassar.

Segons: Pedro Gutiérrez, Bernat Galmés, Magdalena Servera, Sebastiana Sureda i Andrea Castrillo.

Tercers: Jeroni Sancho i Sebastiana M. Sureda.

**- Categoria infantil.**

Primers: Xavier Terrassa, Felipe Martínez, Moisès Ruiz, Llufs Pastor, Núria Gomila, Maria del Carmen Fernández, Bàrbara Gomila i Marta Lliteras.

Segons: Pedro Pascual i Vanesa Elena Martín.

Tercers: Pedro García.

En definitiva, un important èxit que sols pot atribuir-se a l'amistat, harmonia i companyonia regnant en aquest club, a més del treball i interès que aquests esportistes posen en superar-se.

**P.L.**

## *D'en temps primer...*

*una ullada cap enrera, per recordar la nostra gent.*



Joves de Capdepera fent llatra. Què ha succeït perquè aquesta fotografia aparegui a la secció **D'en Temps primer...** ? Molts seran els lectors de **Cap Vermell** que no hi trobin res de nou a la foto, fins i tot, potser han protagonitzat escenes com la plasmada a la instantània. Aleshores, quin valor té aquesta fotografia que capta un moment de la vida quotidiana a Capdepera als anys 50 ?

Per a uns és la memòria d'una manera de viure que no tornarà, per a uns altres un document històric que mostra com es vivia no fa gaire anys. Enmig una catapulta, de la qual no controlam els ressorts, ens ha projectat a un radicalment diferent espai vital.

I tots, sobtadament, àdhuc les persones que han protagonitzat el canvi, sovint han estat intèrpretes d'una partitura de la qual ho desconeixien quasi tot.

El miracle del manà caigut del cel, repetit a faisó d'avions replets de turistes, ens ha duit, en un temps brevíssim, de tenir l'obra de pauma com un complement equilibrador de les economies domèstiques a que sigui inversemblant topar-se amb joves repetint l'escena de la foto.

Hi ha hagut una ruptura històrica, un canvi de mode de producció, ens guanyam la vida amb nous oficis utilitzant noves eines, hem modificat el viure quotidià, adoptat noves costums, canviat de creences...

I tot sobtadament, massa aviat com perquè ho hàgim pogut pair. I aquest és el gran repte de futur, com dotar de sentit tot aquest trasbalsament, què fer per ser els autors de la partitura ? Aquest cavilar ha anat sorgint mentre contemplàvem la fotografia d'aquests joves fent llatra al cul d'un corral del carrer d'es Port. Ells són en Biel Bunyoler, na Maria Pil lita, na Margalida Vergera (que agafà els hàbits de les monges franciscanes), na Catalina Forn, na Bàrbara Rigus, na Maria de na Cabrona i na Juanita Garrida.